

În vizită la cel mai spectaculos canion din Moldova

Turistii străini care ne vizitează țara ajung să facă cunoștință cu Orheiul Vechi încă din primele zile. Și nouă, celor de acasă, ne place să ne abatem cât mai des pe acolo, să ne însoțim prietenii și să ne petrecem puținele ore libere acolo, să ne simțim mici în fața mărețului canion sculptat de ani, de apă și de vânt.

Silvia URSUL,
Foto: A.R.

Molcomul și îngânduratul Răut, care izvorăște din raionul

Dondușeni și se varsă în Nistru la Ustia, face un ocol galeș, un buzunar natural în care adună câteva dintre cele mai pitorești locuri din Republica Moldova. Încălăcind bătrânul canion ca un șarpe, râul devine meandros, își schimbă direcția, trece pe unde-i place, creează mici peninsule de păduri sau pajiști. Întreg locul este brăzdat de podulețe și trecători, iar peisajul stâncos, scăldat și măcinat de apele Răutului, transformă acest amfiteatru natural într-o sală de clasă unde vizitatorii învață istorie, antropologie, geologie, biologie, artă și turism.

De ce istorie? Poziția geografică a locului a fost mereu ispititoare pentru valurile de civilizații care s-au perindat pe aici. Promontoriul înalt și posibilitatea de control al puținelor căi de acces în zonă au asigurat condiții foarte bune de apărare, drept pentru care această pitorească albie a adăpostit reprezentanți ai tuturor epocilor cunoscute pe teritoriul Basarabiei. Aici există vestigii istorice datând din mileniul I î. Hr. (șase cetăți aparținând geților) și din perioada antică târzie (cultura Sântana de Mureș din sec. III d. Hr.). În preajma localității Trebujeni misteriosul oraș-fantomă Shehr al Jedid (Orașul Nou) din timpul Hoardei de Aur păstrează secretele secolului al XIII-lea, când a fost construit și a cunoscut prosperitatea. Așezarea era dotată cu construcții specifice unui oraș oriental (moschee, mausoleu, caravanseraie și băi de tip oriental).

**Aici sunt toate pentru noi
și toate vin din veșnicie.
Din veșnicie plouă ploi,
izvoare murmură-n zăvoi –
aici sunt toate pentru noi**

Satul Butuceni

Ruinele băilor, mai precis fundamentul și un perete, pot fi încă observate pe dealul de lângă satul Trebujeni și poartă numele de „Băile tătarești”, iar rămășițele acestea vorbesc de la sine despre luxul băilor de odinioară. După ce orașul a încetat să mai existe (a doua parte a sec. al XIV-lea), pe locul acesta a apărut localitatea medievală Orhei, dotată cu o cetate și infrastructură specifică secolului al XV-lea (din care, din păcate, nu s-a păstrat mai nimic). Un secol mai târziu, la aproape 15 km distanță, a apărut noul și actualul Orhei, iar leagănul istoric din buzunarul Răutului a rămas să poarte numele de Orheiul Vechi.

Geologic vorbind, relieful stâncos care se unduiește cât vezi cu ochii arată că Orheiul Vechi este rezultatul unui amar de ani de evoluție, schimbare, modelare sub influența vântului și a Răutului, cel mai important element geomorfologic. Întregul peisaj este săpat cu îndărătnicie de acest râu care creează defileuri și chei după bunul plac. Totul în jur e o poveste a luptei milenare între piatră și apă, chiar și copacii care cresc cine știe cum pe creste golașe vorbesc de vechea încăpățănare a apei de a săpa în stâncă și de binecunoscuta îndărătnicie a pietrei de a rezista.

Rezistența e cuvântul-cheie și când vine vorba de altarele credinței ortodoxe. Crucea de piatră masivă, instalată la marginea prăpastiei, arată că aici, în frumusețea și liniștea locului, oamenii au căutat neîntrerupt să se apropie

de Dumnezeu. Peșterile, săpate cu veacuri în urmă, demonstrează faptul că sihaștrii și misionarii care fugeau de prigoană își găseau aici liniștea și pacea psihologică. Arhiconoscuta peșteră a mănăstirii Butuceni, săpată în stâncă, este moștenirea unui grup de 12 călugări ortodocși din sec. al XIII-lea, iar acum e deschisă pentru sutele de vizitatori care vor să vadă cum e să te închini divinității într-un locaș atât de strâmt, întunecos și totuși foarte special. O destinație cu totul aparte pentru turiștii autohtoni și cei străini este chilia lui Bosie, situată în canion la mijlocul distanței dintre podurile spre Butuceni și Trebujeni. Aici se află câteva inscripții în piatră, datând din sec. al XVII-lea deasupra altora mai vechi (sec. XV). Aceste texte, scrise în limbile slavonă și română, spun următoarele: (slavonă) „Această mănăstire a făcut-o robul lui Dumnezeu Bosie, pârălăbul de Orhei, împreună cu soția și copiii săi, spre cinstirea lui Dumnezeu, întru iertarea păcatelor sale. Selevestru, anul 7173 (1665)” și „Acestu zapis l-au făcutu Vasile Adeescul și cu Răzmeriță Leca în zilele lui Constatin Vodă candu au ernat Ucraina în Ivance și au fost Steta hatman la Ucraina și noi am ernatu atunci aici. Leato 7198 (1689) (română).” Puțini știu de acest loc, dar tocmai aici se consideră că se află cea mai veche inscripție medievală din Republica Moldova.

Să nu uităm că Orheiul Vechi arată cum factorul uman, indiferent de timpuri și culturi, s-a adaptat și s-a

transformat sub presiunea naturii din acest loc, cum omul a învățat să utilizeze resursele naturale și să întemeieze centre importante din punct de vedere militar, politic sau economic. Tocmai de aceea aici a fost înființată în anul 2008 o rezervație natural-culturală care a devenit cel mai important sit cultural din Republica Moldova, aflându-se din 2005 în procesul de nominalizare pentru a fi înscris în Lista Patrimoniului Cultural Mondial al UNESCO.

Din punct de vedere turistic, complexul Orheiul Vechi poate fi considerat un caz de succes. Suprafața relativ mică și abundența de obiective interesante atrag anual mii de turiști în pelerinaje diverse ca scop și durată: să viziteze mănăstirile și schiturile, să admire peisajele unice, să încerce mâncare tradițională, să se bucure de cântecele autentice din regiune, să se plimbe pe ulicioarele strâmte ale Tre-

bujeniului și Butuceniului și să admire puțină arhitectură tradițională care a rămas în Moldova. Mai nou, Orheiul Vechi a devenit locul în care mulți oameni practică hobby-uri noi: se cațără pe stânci, se dau cu parapanta, fac yoga, organizează festivaluri de muzică clasică, merg în drumeții, degustă vinuri, fac birdwatching.

Într-un cuvânt, sărbătoresc Natura în multiplele ei forme, culori, imagini și senzații într-o locație specială, aflată la o aruncătură de băț de Chișinău. În vremurile pe care le trăim, marcate de conexiuni rutiere și distanțe acoperite în câteva zeci de minute, mașini personale și orare de autobuz, rămâne să găsim timp pentru a admira frumusețile Orheiului Vechi. Și totuși, așa cum găsim timp pentru a sta cu cei dragi sau a privi televizorul, putem sacrifica o zi de duminică pentru a merge să ne cunoaștem istoria și Natura țării noastre.

Mănăstirea rupestră din promontoriul Butuceni

Răutul scaldă stâncile milenare de la Orheiul Vechi

Cântec de toamnă la Butuceni